Minister Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Agnieszka Dziemianowicz-Bąk

BM-II.059.3.2.2024.AB
Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

w związku ze złożeniem przez Pana Senatora Henryka Siedlaczka 4 kwietnia 2024 r. oświadczenia w sprawie poręczania pożyczek przez emerytów w ramach ich przynależności do pracowniczej kasy zapomogowo-pożyczkowej, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

W aktualnym stanie prawnym podstawę działania kas zapomogowo-pożyczkowych, zwanych dalej „KZP", stanowią przepisy ustawy z 11 sierpnia 2021 r. o kasach zapomogowo-pożyczkowych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1666), która weszła w życie 11 października 2021 r. Wcześniej podstawę działania KZP stanowiły art. 39 ustawy z 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 263) oraz rozporządzenie Rady Ministrów z 19 grudnia 1992 r. w sprawie pracowniczych kas zapomogowo-pożyczkowych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w zakładach pracy (Dz. U. poz. 502), zwanego dalej „rozporządzeniem z 1992 r.". Rozporządzenie o KZP ustalało bowiem prawa i obowiązki obywateli (prawa i obowiązki członków kas zapomogowo-pożyczkowych oraz prawa i obowiązki innych podmiotów takich jak pracodawcy, banki, czy związki zawodowe).

Potrzeba uchwalenia nowych regulacji w sprawie kas zapomogowo – pożyczkowych wynikała z wejścia w życie ustawy z 5 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o związkach zawodowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1608). W wyniku zmian wprowadzonych tym aktem prawnym, pełnym prawem koalicji związkowej, tj. prawem tworzenia i wstępowania do związków zawodowych, objęto wszystkie osoby wykonujące pracę zarobkową – także te zatrudnione na innej podstawie niż stosunek pracy, o ile ich prawa i interesy mogą być reprezentowane i bronione przez związek zawodowy. Jednocześnie kwestia dotycząca funkcjonowania kas zapomogowo - pożyczkowych nie stanowiła już, w świetle tych przepisów, materii, którą można było regulować rozporządzeniem.

Celem uchwalenia ustawy o KZP było stworzenie właściwych ram prawnych dla tej instytucji, dobrze umocowanej w polskiej tradycji legislacyjnej. W ramach przygotowania ustawy dokonano przeglądu przepisów rozporządzenia z 1992 r. i część z nich zdecydowano się przenieść do jej projektu. Zaproponowano również nowe przepisy, mające na celu dostosowanie zasad funkcjonowania KZP do nowych warunków społeczno – gospodarczych. Przykładowo, w art. 9 ustawy o KZP[1] ustawodawca przesądził, że KZP mają zdolność prawną. Pozwala to im być pełnoprawnym uczestnikiem obrotu gospodarczego. Kolejnym przykładem

[1] KZP, w zakresie niezbędnym do realizacji jej celów statutowych, może nabywać prawa i zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywana, od dnia złożenia pod statutem KZP podpisów przez wszystkie osoby, o których mowa w art. 7 ust. 1.

nowego rozwiązania, nieznanego rozporządzeniu z 1992 r., jest przepis art. 35 ust. 4 ustawy o KZP, zgodnie z którym poręczycielem może być osoba wykonująca pracę zarobkową u pracodawcy, u którego działa KZP, jeżeli:

- świadczy pracę przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy;
- umowa lub inny akt, na podstawie których osoba wykonująca pracę zarobkową świadczy pracę, zostały zawarte co najmniej na okres spłaty pożyczki przez członka KZP;
- stosunek prawny łączący ją z pracodawcą nie został wypowiedziany;
- nie jest małżonkiem pożyczkobiorcy, chyba że między małżonkami została ustanowiona rozdzielność majątkowa.

Rozszerzenie potencjalnej bazy członkowskiej KZP o osoby wykonujące pracę zarobkową oraz zapewnienie bezpieczeństwa finansowego KZP leżało u podstaw wprowadzenia katalogu potencjalnych poręczycieli. W myśl zawartych tam zapisów, poręczycielem nie może być osobą, w przypadku której wygasł stosunek prawny łączący ją z pracodawcą. Poręczyciel bowiem - wraz z zobowiązaniem się do spłaty zadłużenia członka KZP w przypadku gdyby ten nie uregulował zadłużenia w terminie - wyraża pisemną zgodę na potrącanie, z przysługującego mu od pracodawcy wynagrodzenia lub zasiłku, zobowiązań z tytułu pożyczki udzielonej członkowi KZP w odpowiedniej wysokości. Interes KZP zabezpiecza możliwość pobierania rat przez pracodawcę, u którego zatrudniony jest zarówno pożyczkobiorca, jak i poręczyciel. Takie zabezpieczenie nie byłoby możliwe, gdyby poręczycielem był emeryt - świadczenie emerytalne wypłacane jest bowiem przez organ rentowy. Ściągnięcie należności z pożyczki od poręczyciela – emeryta wymagałoby uruchomienia procedury sądowej oraz uzyskania tytułu wykonawczego. Stosownie do art. 139 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1251) ze świadczeń pieniężnych określonych w ustawie – po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych - podlegają potrąceniu, z uwzględnieniem art. 141, sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych na pokrycie należności innych niż należności, o których mowa w pkt 3 (tj. należności alimentacyjne). KZP działają na zasadzie samopomocy pracowniczej i nie mają zaplecza prawnego na prowadzenie postępowań sądowych. Stąd w mojej ocenie decyzja o wyłączeniu z katalogu poręczycieli emerytów nie było decyzją nieracjonalną ani niezasadną.

Projekt ustawy o KZP został przesłany do zaopiniowania związkom zawodowym, zaś strona społeczna miała możliwość ustosunkowania się do zawartych w nim propozycji (https://legislacja.gov.pl/projekt/12336000/katalog/12700514#12700514). W zakresie przepisu dotyczącego katalogu poręczycieli uwagę zgłaszało Forum Związków Zawodowych, które pozytywnie oceniło wykluczenie z tego katalogu małżonka pożyczkobiorcy.

Z wyrazami szacunku

Agnieszka Dziemianowicz-Bąk
Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/